

Kati Katajisto

Eriarvoisuutta vastaan kunnallisen demokratian keinoin: Tasa-arvon haaste Helsingin kaupungin-
valtuustossa 1919–1921

*Municipal democracy as a lever against
inequality—the challenge of the equality in
the municipal council of Helsinki 1919–1921*

Artikkelissa tarkastellaan, miten kunnallinen demokratia, yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, mahdollisti taistelun eriarvoisuutta vastaan paikallisella tasolla. Artikkelin päähypoteesina on, että tasa-arvoisuuden vaatimus oli kunnallisen demokratian ytimessä. Sen avulla legitimoitiin uusien nousevien ryhmien vaatimukset, ja aikaisempien hallitsevien ryhmien oli sopeuduttava ja vastattava uudenlaisiin tasa-arvoisuuden vaatimuksiin ja haasteisiin. Pohjimmiltaan kyse oli tasa-arvoisuudesta sekä materiaalisena todellisuutena että immateriaalisena kokemuksena siitä, että oman kaupungin ja oman elämänpiiriin asioihin oli mahdollista vaikuttaa. Kyse on siis periaatteessa samasta ilmiöstä, jonka Nobel -palkinnon saanut taloustieteilijä Amartya Sen on nostanut esiin tutkiessaan ruokakriisejä. Pelkästään ruokamäärät tai varallisuus eivät selitä yhteisöjen toimintaa, vaan kokemukset toiminnan moraaliseen oikeutukseen ja yksilöiden ja ryhmien vaikutusmahdollisuuksista ovat yhtä keskeisellä sijalla. Artikkelissa tätä näkökulmaa tarkastellaan kiistanalaisena ja muutoksessa olevana prosessina, joka avaa Helsingin kaupungin kautta kurkistusaukon Suomen mittakaavassa suuren kaupungin eriarvoisuuden ja tasa-arvoisuuden manifestoitumiseen. Aikalaisten elinpiirit olivat yhä hyvin eriytyneet, aina kaupungin rakennetta myöten, mutta demokraattinen kunnallisuudistus pakotti osapuolet yhteistyöhön. Tuon esiin, miten uudet nousevat ryhmät olivat monessa suhteessa altavastajan asemassa. Silti valtuustosta tuli yhteisesti jaettu instituutio, jossa eriarvoisuuden käytäntöjä voitiin osoittaa ja purkaa tai ainakin lieventää neuvotteluin ja kompromissein. Demokratian asettamat rajat poliittisine voimasuhteineen, lait ja säännöt

sekä kunnallishallinnon polkuriippuvuus estivät äkilliset muutokset, mutta kunnallinen demokratia avasi tien kohti demokraattista inklusiota, jossa tasa-arvon käytännöistä ja toteutuksesta neuvoteltiin yhä uudelleen ja uudelleen eri ryhmien, intressien sekä eri asiantuntijanjäkökultuurien ristipaineissa. Naisten ja työväestön edustajien nousu valtuustoon aiheutti paradigman muutoksen siten, että kunnallishallintoa ei enää pidetty epäpoliittisena asiantuntijuutena, vaan eri asiantuntijanjäkökulmat kilpailivat ratkaisuja tehdessä ja toivat esiin ratkaisujen poliittisen luonteen – mikä avasi tietä kohti tasa-arvoa.

Asiasanat: kunnallinen demokratia, tasa-arvo, eriarvoisuus, inklusio, kunnallispolitiikka

The main hypothesis of the article is that the quest for equality was at the heart of municipal democracy. It legitimized aspiring groups' demands, and former elites had to respond and adjust to this challenge. Equality was a matter of material survival as well as an experience of having influence on municipal decision making, i.e. one's own living conditions and environment. The article explores the questions of equality empirically. The main sources of the article are minutes and documents of the city council of Helsinki 1917–1921. The minutes of the council after the Finnish Civil War of 1918 and implementation of democratic municipal reform elucidate the manifestations and dynamics of the inequality of the capital city of Finland. Equality is not understood as a predetermined category, instead equality is understood as a contested and a continually transforming negotiation process. The article shows that questions of equality were both material and immaterial, and entangled in various ways in the structures and administrative path-dependencies of the city. However, communal democracy and the new rules it entailed compelled both parties across Civil War divides to cooperate and to find compromises for the benefit of the whole society.

Keywords: Communal democracy, Inequality, Equality, Inclusion, Municipal Politics

Essi Jouhki ja Veera Moll

“Niukasti elävän perheen lapselle huvipuisto”:
Leikkikentät lasten hyvinvoinnin rakentajina,
noin 1950–1970
*“It was an amusement park for a child from
a poor family”—Playgrounds as builders of
children’s wellbeing, c. 1950–1970.*

Artikkelissa tarkastelemme sotien jälkeisten kaupunkien rakentumista lasten ja leikin näkökulmasta. Leikkikentät yleistyivät suomalaisessa kaupunkikuvassa toisen maailmansodan jälkeen, mutta toistaiseksi niitä on tarkasteltu kasvavan Helsingin sekä aikuisten näkökulmasta. Tässä artikkelissa tarkastelemme leikkikenttien historiaa kahden tapausesimerkin, Jyväskylän ja Oulun, kautta. Selvitämme, millaisena lasten paikkana leikkikentät näyttäytyvät muistojen, valokuvien ja asiakirja-aineistojen välisessä vuoropuhelussa. Kysymme, millaisia merkityksiä muistelijat antavat leikkikentille sekä miten ne ovat tukeneet lasten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin – eli sosiaalisen kestävyuden – rakentumista. Käyttämämme 1950–70-luvuille ajoittuvat leikkikenttämuistot ovat aistivoimaisia, monipuolisia ja piirtävät kuvan leikkikentistä hyvinvointia lisäävinä ja kokemuksellisina lasten maailmoina.

Asiasanat: leikkikentät, lapset, hyvinvointi, sosiaalinen kestävyys, muistitieto, valokuvat

In the article, we examine the construction of post-war cities in Finland from the perspective of children and play. Playgrounds became more common in the Finnish urban landscape after World War II, but their development has been examined so far mainly from a Helsinki-oriented perspective and from an adult viewpoints. In this article, we expand the history of playgrounds and examine their construction in two Finnish cities, Jyväskylä and Oulu. We explore how playgrounds are portrayed as places for children in the dialogue between memories, photographs, and documentary sources. We examine the meanings that the reminiscences assign to playgrounds and how they have supported the physical, psychological, and social well-being of children—in other words, the building of social sustainability. The sensory-rich and diverse written playground memories from the 1950s to the 1970s showcase playgrounds as unique and experiential worlds of play that promoted the well-being of children and their families.

Keywords: children, memory studies, photographs, playgrounds, social sustainability, wellbeing

Annukka Sailo

Ahtauden ja eriarvoisuuden kytkökset
1960- ja 1970-lukujen tiedekentällä
*Connections between Overcrowding and
Inequality in the Social Sciences in the 1960s
and the 1970s*

1960-luvulla vanhat huolet korkean väestötiheyden ja ahtauden vaikutuksesta ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille kasvoivat. Artikkelit tarkastelee 1960- ja 1970-lukujen intensiivisen tieteellisen kiinnostuksen ja ahtaustutkimuksen syitä ja tuloksia kiinnittäen erityistä huomiota näkemyksiin ahtauden ja epätasa-arvon yhteyksistä. Hyödyntäen lähteinään aikakauden julkaistuja tutkimuksia, artikkeli analysoi poikkitieteellisiä debatteja, hypoteeseja ja teorioita ja yhdistää ne ajankohdan yhteiskunnallisiin ongelmiin ja huoliin.

Ahtautta tutkittiin erityisen intensiivisesti ympäristöpsykologiassa ja kaupunkisosiologiassa. Tutkimus johti uusiin teorioihin, näkemyksiin ja käsitteellisiin pohdintoihin, ja lopulta ahtaushuolten vähittäiseen hiipumiseen. Ympäristöpsykologit käsitteellistivät ahtautta uusin tavoin, irrottivat sen osittain fyysisistä suureista ja tutkivat sitä empiirisesti. Vaikka ympäristöpsykologien käsitys ahtauden kokemukseen vaikuttavista tekijöistä sisälsi statuksen merkityksen ja kontrollin tärkeyden, heidän näkemyksensä olivat yksilöllistäviä eivätkä otta- neet kantaa yhteiskunnalliseen epätasa-arvoon. Sen sijaan kaupunkisosiologit korostivat sosioekonomisten erojen, rodun ja syrjinnän merkitystä terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien synnyssä ahtauden sijaan, kannattivat suunnittelua, joka tähtäsi eriytymiskehityksen kääntämiseen sekä vastustivat ratkaisuja, jotka palvelivat lähinnä valkoisen keskiluokan etuja.

Asiasanat: ahtaus, tiheys, epätasa-arvo, ympäristöpsykologia, kaupunkisosiologia, kaupunkitiila

In the 1960s, old concerns intensified over the detrimental effects of high density on human health and well-being. This article examines the reasons and results of the intense scientific interest in and research on human crowding in the United States in the 1960s and the 1970s, with an emphasis on the connection between overcrowding and inequality. Using published research of the era as source material it analyses interdisciplinary hypotheses, theories, and debates connecting them with topical societal problems and concerns. Human crowding was researched particularly intensely in environmental psychology and urban sociology. New research led to new theories, ideas, and conceptualizations, and ultimately to the moderation of crowding fears in the 1970s. Environmental psychologists partially detached crowding from physical measures. Even though they connected status and control with the experience of crowding, their views and solutions did

not take societal inequalities into account. Urban sociologists instead emphasized the role of socioeconomic, racial, and discriminatory factors in the development of social and health problems, promoted planning aiming at desegregation and argued against spatial solutions that only benefitted the white middle class.

Keywords: crowding, density, urban space, inequality, environmental psychology, urban sociology

Arja Turunen

Lähiösuunnittelu sukupuolten tasa-arvon esteenä? Yhdistys 9 ja vaatimukset asumisen uudistamisesta 1960-luvulla

Suburban planning as an obstacle to gender equality? Association 9 and its demands to reform urban planning and housing in the 1960s

Nuorten arkkitehtien aloitteessa 1960-luvun puolivälissä käynnistynyt lähiökriittinen keskustelu vaati suomalaisen lähiösuunnittelun uudistamista. Sen hetkinen puutarhakaupungin idea, jota edusti esimerkiksi Espoon Tapiola, tuli hylätä, ja lähiöt tuli kaavoittaa isommalle asukasmäärälle ja niihin tuli asuntojen lisäksi sijoittaa työpaikkoja, palveluja ja vapaa-ajanviettopaikkoja. Tässä artikkelissa tutkin, miten sukupuolten tasa-arvoa ajanut Yhdistys 9 osallistui lähiökeskusteluun. Yhdistys 9:n tavoitteena oli parantaa sekä naisten että miesten asemaa niin sanotun radikaalin sukupuolirooli-ideologian mukaisesti. Sen näkökulmasta Tapiolan edustama lähiörakentaminen esti sukupuolten tasa-arvon toteutumisen, sillä se perustui perhemalliin, jossa äiti keskittyi perheenäidin tehtäviin ja isä käy työssä lähiön ulkopuolella. Tasa-arvo-ongelmien purkamiseksi Yhdistys 9 vaati, että alueet tulee suunnitella siten, että kodista lyhyt matka työpaikalle, kauppoihin ja palvelujen ääreen. Lisäksi alueille tuli sijoittaa kollektiivipalveluita eli kortteliravintoloita, päiväkoteja ja pesuloita, jotta äidit ja isät vapautuisivat kotitöiden tekemisestä ja heidän olisi aidosti mahdollista yhdistää kokopäivätyö täysipainoiseen perhe-elämään.

Asiasanat: sukupuoliroolikeskustelu, sukupuolten tasa-arvo, moderni arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu, lähiöt, feminismi

In this article, I discuss how the Finnish sex role association Yhdistys 9 (Association 9) participated in the critical discussion concerning the urban planning and architecture of modern suburbs in the mid-1960s. Young architects criticized suburbs for being located too far away from the city center as well as being boring and depressive places to live. Association 9 pointed out that suburbs also represented traditional sex role ideology in which the husband was the breadwinner, and the wife dedicated her life to mothering and housekeeping.

Association 9 demanded that residential areas should be multifunctional areas that included workplaces, shops, other services, daycare for children, and recreational spaces that would also encourage social interaction between residents. By deconstructing the division between the masculine public sphere and the feminine private sphere, such multifunctional areas would also advance gender equality. Association 9 further suggested collective kitchens, restaurants, and cleaning services as a solution to combining full-time work and a balanced family life. The rationalization and collectivization of monotonous and time-consuming household chores would liberate both women and men for employment and give them more free time.

Keywords: sex role debate, gender equality, modern architecture, suburbs, feminism

Ainur Elmgren

Utopistinen dystopia: Ruotsin mallit suomalaisissa lähiökeskusteluissa 1950–1980-luvulla
A Utopian Dystopia: Swedish Models in Finnish Debates on Suburbs in the 1950s–1980s

Tarkastelen keskusteluja ruotsalaisista esikaupungeista suomalaisessa julkisuudessa esikaupunkisuunnittelun murrosaikana 1950-luvulta 1980-luvulle. Pääasiallinen lähdemateriaali koostuu Kansalliskirjaston sanomalehtiarkiston digitoiduista sanomalehtiartikkeleista, jotka käsittelevät kolmea lähiötä: Tukholman Vällingbytä ja Farstaa sekä Espoon Tapiolaa. Vaikka Ruotsi ei ollut ainoa inspiraation lähde suomalaisen esikaupunkisuunnittelun innovaatiolle, positiiviset ja negatiiviset mielikuvat ruotsalaisista esikaupungeista olivat näkyvästi esillä suomalaisessa lehdistössä. Näistä lähiöistä niin sanotut ABC-kaupungit (arbete, bostad, centrum - työ, asunto, keskus), kuten Vällingby ja Farsta, suunniteltiin omavaraisiksi, mutta ne alkoivat pian muistuttaa tavantomaisia nukkumalähiöitä ja niitä käsiteltiin lehdistössä todellisten tai kuviteltujen sosiaalisten ja psykologisten ongelmien kasvualustana. Aluksi esikaupunkilaisten suurten ikäluokkien työväenluokkainen tausta tunnistettiin taustatekijäksi "lähiöahdistuksen" patologiassa. 1970-luvulta lähtien lähiöihin muutti paljon maahanmuuttajia, ja siitä lähtien lähiöiden maine on liitetty etnisen segregaation ongelmaan. Hyvinvointivaltion aikaisempien vuosikymmenien lähiöistä tuli nostalgian kohteita, joiden mainetta saatettiin jopa hyödyntää kaupallisesti keskiluokkaistuneissa ja sittemmin yksityistetyissä ABC-keskuksissa.

Asiasanat: ABC-kaupungit, puutarhakaupunki, lähiösuunnittelu, yhdyskuntasuunnittelu, lähiöahdistus, hyvinvointivaltio, nostalgia, dystopia, utopia, Farsta, Tapiola, Vällingby.

I examine debates about Swedish suburbs in the Finnish public sphere during a transition period in suburban planning from the 1950s to the 1980s. The main source material consists of digitised newspaper articles from the Finnish National Library's newspaper archive on the innovative ABC towns (A = *arbete*, work; B = *bostad*, residence; C = *centrum*, centre) of Vällingby and Farsta in Stockholm. Although Sweden was not the only source of inspiration for Finnish suburban planning innovation, positive and negative images of Swedish suburbs were prominent in the Finnish press. The ABC towns were designed to be self-sufficient, but soon began to resemble conventional suburbs, portrayed

in the press as breeding grounds for real or imagined social and psychological problems. Initially, the utopian nanny state was identified as the underlying factor in the pathology of 'suburban anxiety'. From the 1970s onwards, newly built suburbs became heavily populated by immigrants. Since then, their image has been linked to the problem of ethnic segregation. The ABC towns of earlier decades became objects of welfare state nostalgia, and their reputation may even be exploited commercially.

Keywords: ABC towns, suburban planning, urban planning, suburban anxiety, welfare state, nostalgia, dystopia, utopia, Farsta, Tapiola, Vällingby.